

Çeşitli bilim dalları için kullanılan sayıların yazılması ve okunması oldukça zahmetli olabilir. Çok büyük veya çok küçük sayıların yazımında ve bu sayılarla yapılan işlemlerde üslü gösterim kullanmak kolaylık sağlamaktadır.

a bir reel sayı ve n bir doğal sayı olmak üzere, n tane a'nın çarpımına a'nın n. kuvveti denir ve a^n olarak ifade edilir. $a^n = b$ üslü ifadesinde a ya **taban**, n ye **üs**, b ye ise üslü ifadenin değeri denir.

Örneğin; $2^5 = 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 = 32$ dir.

Örnek...1 :

$2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 + 2 + 2 + 2 + 2$ işleminin sonucu kaçtır?

$$2^6 + 4 \cdot 2 = 64 + 8 = 72$$

ÜSLÜ İŞLEMLERİN ÖZELLİKLERİ

1) $a \neq 0$ için $a^0 = 1$ dir.
Her a reel sayısı için $a^1 = a$ dır.
 $x \neq 0$ için $0^x = 0$ dır.
 0^0 ifadesi **tanımsızdır**.

UYARI

$(-5)^2 = 25$ iken $-5^2 = -25$ tir.
 $a < 0$ için $a^{\text{ÇİFT}} > 0$ olur. $\{ (-5)^2 = 25 \text{ gibi} \}$
 $a < 0$ için $a^{\text{TEK}} < 0$ olur. $\{ (-5)^3 = -125 \text{ gibi} \}$

Örnek...2 :

$(-2)^3 + 4^2 - (-3)^2 + 1^{1234} - 0^{567} = ?$

$$-8 + 16 - 9 + 1 - 0$$

$$8 - 8 = 0$$

NEGATİF KUVVET (ÜS)

2) $(a)^{-n} = \left(\frac{1}{a}\right)^n$ veya $\left(\frac{a}{b}\right)^{-n} = \left(\frac{b}{a}\right)^n$ dir.

Örneğin; $(5)^{-2} = \left(\frac{1}{5}\right)^2$

Örnek...3 :

$(-5)^2 - 7^2 - 36 \cdot (-3)^{-2} + 12^0 - (-4)^3 = ?$

$$25 - 49 - \frac{36}{9} + 1 + 64 = -24 - 4 + 65$$

$$= 37$$

Örnek...4 :

$$\frac{1^{100} + 1^{101} + \dots + 1^{125}}{(-1^{-67}) + (-1^{-66}) + \dots + (-1^{-42})} = ? \quad \cdot \frac{26 \cdot 1}{26 \cdot -1} = -1$$

$n \in \mathbb{Z}, a \in \mathbb{R} - \{0\}, 1 \leq |a| < 10$ olmak üzere $a \cdot 10^n$ ifadesine bilimsel gösterim denir.

Örnek...5 :

Sayıları yanlarına bilimsel gösterimle temsil ediniz

- 345657 $3,45657 \cdot 10^5$
- 24,8 $2,48 \cdot 10^1$
- 0,000057 $5,7 \cdot 10^{-6}$
- -24569,78 $-2,456978 \cdot 10^4$

Örnek...6 :

Alpha Centauri C. yıldızı Dünya'dan yaklaşık 4.22 ışık yılı uzaklıkta bulunmaktadır . Bir ışık yılı, ışığın bir yılda kat ettiği mesafedir ve yaklaşık 9.000.000.000.000 km dir. Buna göre Dünya'dan Alpha Centauri C'ye uzaklık kaç km dir? (Cevabınızı bilimsel gösterimle ifade ediniz.)

$$4,22 \cdot 9 \cdot 10^{12} = 37,98 \cdot 10^{12}$$

$$= 3,798 \cdot 10^{13}$$

TOPLAMA ÇIKARMA İŞLEMİ

7) $k \cdot a^n + m \cdot a^n - n \cdot a^n = a^n(k+m-n)$

Örnek...7 :

$4 \cdot 2^{32} + 23 \cdot 2^{32} - 2^{33}$ işleminin sonucu kaçtır?

$$2^{32} (4 + 23 - 2) = 25 \cdot 2^{32}$$

Örnek...8 :

Aynı doğrultuda bulunan A, B, C yıldızlarından A ve B arası mesafe $3,4 \cdot 10^{24}$, B ve C yıldızları arası $5,68 \cdot 10^{26}$ olduğuna göre A ve C yıldızları arasındaki uzaklık kaç km olabilir?

durum I

$$A \quad 3,4 \cdot 10^{24} \quad B \quad 5,68 \cdot 10^{26} \quad C$$

$$|AC| = |AB| + |BC| = 34 \cdot 10^{23} + 5680 \cdot 10^{23} = 5714 \cdot 10^{23}$$

durum II

$$B \quad 3,4 \cdot 10^{24} \quad A \quad 5,68 \cdot 10^{26} \quad C$$

$$|AC| = 5646 \cdot 10^{23}$$

Örnek...9 :

$6 \cdot 2^{x-3} + 3 \cdot 2^{x-2} - 2^x = 512$ ise x kaçtır?

$$2^{x-3} (6 + 3 \cdot 2^1 - 2^3) = 512$$

$$2^{x-3} \cdot 4 = 512$$

$$2^{x-3} = 2^7 \rightarrow x = 10$$

ÇARPMA BÖLME İŞLEMİ

3) $a^n \cdot a^m = a^{n+m}$	4) $a^n \cdot b^n = (a \cdot b)^n$
5) $\frac{a^m}{a^n} = a^{m-n}$	6) $\frac{a^n}{b^n} = \left(\frac{a}{b}\right)^n$

Örnek...10 :

$x=2$ ve $y=3$ olmak üzere $x^y - y^x - x:y = ?$

$$2^3 - 3^2 - 2:3 = 8 - 9 - \frac{2}{3}$$

$$= -1 - \frac{2}{3} = -\frac{5}{3}$$

Örnek...11 :

m ve k tamsayılar olmak üzere $(-x)^3 \cdot (-x)^{-8} \cdot (x^2)^3 = m \cdot x^k$ ise m+k kaçtır?

$$-x^3 \cdot x^{-8} \cdot x^6 = m \cdot x^k$$

$$-x^1 = m \cdot x^k$$

$$\begin{array}{r} m = -1 \\ + k = 1 \\ \hline m+k = 0 \end{array}$$

Örnek...12 :

$\frac{\overbrace{3 \cdot 3 \cdot 3 \dots 3}^{8 \text{ tane}}}{\underbrace{3+3+3+\dots+3}_{2187 \text{ tane}}}$ ifadesinin eşiti nedir?

$$\frac{3^8}{3 \cdot 2187} = \frac{3^8}{3 \cdot 3^7} = \frac{3^8}{3^8} = 1$$

Örnek...13 :

$\frac{0,0006^3}{0,00002^4}$ sayısı kaç basamaklıdır?

$$\frac{(6 \cdot 10^{-4})^3}{(2 \cdot 10^{-5})^4} = \frac{6^3 \cdot 10^{-12}}{2^4 \cdot 10^{-20}}$$

$$\frac{6^3}{2^4} \cdot 10^8 = \frac{216}{16} \cdot 10^8 = 13,5 \cdot 10^8 = 135 \cdot 10^7$$

10 basamaklı

KUVVETİN KUVVETİ

8) $(a^n)^m = a^{n \cdot m}$ dir.

 : $(a^n)^m \neq a^{(n^m)} \neq a^{n^m}$ (genellikle)

Örnek...14 :

$(3^2)^3 + 3^{(2^3)}$ toplamının eşiti kaçtır?

$$9^3 + 3^8 = 3^6 + 3^8 = 3^6 (1 + 3^2) = 3^6 \cdot 10 = 7290$$

Örnek...15 :

$(2^{-2})^{-3} + 7^0 + 1^{-1000} = ?$

$$2^6 + 1 + 1 = 66$$

Örnek...16 :

128^8 sayısının yarısı kaçtır?

$$\frac{128^8}{2} = \frac{2^{56}}{2^1} = 2^{55}$$

Örnek...17 :

$$\frac{0,09^{-2,5}}{0,81^{-4}} = ? \quad \frac{(3^2 \cdot 10^{-2})^{-2,5}}{(3^4 \cdot 10^{-2})^{-4}}$$

$$\frac{3^{-5} \cdot 10^5}{3^{-16} \cdot 10^8} = 3^{11} \cdot 10^{-3}$$

Örnek...18 :

$32^{34} \cdot 25^{87}$ sayısı kaç basamaklıdır?

$$\begin{aligned} (2^5)^{34} \cdot (5^2)^{87} &= 2^{170} \cdot 5^{174} \\ &= 5^4 \cdot 10^{170} \\ &= \underline{625 \cdot 10^{170}} \\ &\quad \text{173 basamaklıdır.} \end{aligned}$$

Örnek...19 :

$4 \cdot x^{12 \cdot y} + 5 \cdot (x^3)^4 \cdot y - 7(x^2)^6 \cdot y = m \cdot x^n \cdot y$ olduğuna göre, m.n çarpımı kaçtır?

$$\begin{aligned} 4 \cdot x^{12y} + 5 \cdot x^{12y} - 7 \cdot x^{12y} &= m \cdot x^n \cdot y \\ 2 \cdot x^{12y} &= m \cdot x^n \cdot y \\ m=2 \quad n=12 \\ \text{çarpım} \\ m \cdot n &= \underline{24} \end{aligned}$$

Örnek...20 :

$5^x = p$ ise 5^{2x+3} sayısının p türünden eşiti nedir?

$$5^{2x+3} = (5^x)^2 \cdot 5^3 = 125p^2$$

Örnek...21 :

$3^x = k$, $5^x = n$ ise 2025^x in k ve n cinsinden değeri nedir?

$$\begin{aligned} 2025^x &= (3^4 \cdot 5^2)^x \\ &= (3^x)^4 \cdot (5^x)^2 \\ &= \underline{k^4 \cdot n^2} \end{aligned}$$

Örnek...22 :

$3^{x-2} = a$ ise $\left(\frac{1}{81}\right)^{3-x}$ sayısının a türünden eşiti nedir?

$$\begin{aligned} \frac{3^x}{3^2} &= a & (3^{-4})^{3-x} &= 3^{4x} \cdot 3^{-12} \\ & & &= (3^x)^4 \cdot 3^{-12} \\ 3^x &= a \cdot 3^2 & &= (3^2 \cdot a)^4 \cdot 3^{-12} \\ & & &= 3^8 \cdot 3^{-12} \cdot a^4 \\ & & &= \underline{\frac{a^4}{81}} \end{aligned}$$

Örnek...23 :

$a=8^{56}$, $b=16^{52}$, $c=128^{24}$ sayılarını küçükten büyüğe sıralayınız?

$$\begin{aligned} a &= (2^3)^{56} & b &= (2^4)^{52} & c &= (2^7)^{24} \\ a &= 2^{168} & b &= 2^{208} & c &= 2^{168} \\ & & b &> a=c \end{aligned}$$

Örnek...24 :

x ve y tamsayıları için, $14^{2x+3y-4} = 6^{2x+y-8} = 1$ olduğuna göre, x.y çarpımı kaçtır?

$$\begin{aligned} 2x+3y-4 &= 0 \\ -12x+y-8 &= 0 \\ \hline 2y+4 &= 0 \rightarrow y = -2 \rightarrow 2x-2-8=0 \\ & & x &= 5 \\ x \cdot y &= 5 \cdot (-2) = \underline{-10} \end{aligned}$$

